STUDIA ORIENTALIA 111

			_

STUDIA ORIENTALIA Volume 111

Published by the Finnish Oriental Society



Studia Orientalia, vol. 111, 2011

Copyright © 2011 by the Finnish Oriental Society Societas Orientalis Fennica c/o Department of World Cultures P.O. Box 59 (Unioninkatu 38 B) FI-00014 University of Helsinki FINLAND

Editor

Lotta Aunio

Advisory Editorial Board

Axel Fleisch (African Studies)

Jaakko Hämeen-Anttila (Arabic and Islamic Studies)

Tapani Harviainen (Semitic Studies)

Arvi Hurskainen (African Studies)

Juha Janhunen (Altaic and East Asian Studies)

Hannu Juusola (Semitic Studies)

Klaus Karttunen (South Asian Studies)

Kaj Öhrnberg (*Librarian of the Society*)

Heikki Palva (Arabic Linguistics)

Asko Parpola (South Asian Studies)

Simo Parpola (Assyriology)

Rein Raud (Japanese Studies)

Riikka Tuori (Secretary of the Society)

Typesetting

Lotta Aunio

ISSN 0039-3282 ISBN 978-951-9380-79-7

WS Bookwell Oy Jyväskylä 2011

CONTENTS

Ordenanzas jerezanas sobre la guarda de la frontera frente a Ronda y su serrania a comienzos de la guerra de Granada (1482–1484)
Categories of Proper Language in Classical Arabic Literature23 Lale Behzadi
Algerische Literatur im achtzehnten Jahrhundert39 Marek M. Dziekan
Economía de los Centros de Culto del Reino de Granada: Los bienes habices de la mezquita y rábitas del Padúl (Valle de Lecrín, Granada)
Studies in the Gṛhya Prayogas of the Jaiminīya Sāmaveda: 5. Pratisarabandha
The Good, the Beautiful, and the True Aesthetical Issues in Islamic Philosophy
New Considerations Regarding the Identity of Vedic <i>sóma</i> as the Mushroom Fly-Agaric
Semantic Borrowings and Grammatical Change in Written Arabic in Israel under the Influence of Hebrew: The function of DPs and the peculiar ماحش
Anti-Religious Views in the Works of Ibn al-Rāwandī and Abū l-'Alā' al-Ma'arrī

Falcons and Falconry in Al-Andalus159 Virgilio Martínez Enamorado
Un pionero en los estudios de árabe marroquí: el P. Fr. Patricio José de la Torre. Refranes y adagios189 Francisco Moscoso García
Summarized Beauty: The microcosm-macrocosm analogy and Islamic aesthetics25: INKA NOKSO-KOIVISTO
Mujeres en cursos de alfabetización en el norte de Marruecos: Un estudio de caso en el círculo rural de Asila27: Carmelo Pérez Beltrán
Access and Repression in Korea 297 Taru Salmenkari
Arabic Loanwords in Hebrew327 Haseeb Shehadeh
Kosovo Turks: From privileged status to fear of assimilation345 Lauri Tainio
"More Didactic Than Lyrical": Modern views on Karaite Hebrew poetry
New Wine from Medina: Aesthetics of popular qawwali lyrics393 Мікко Vіїтамäкі
The Great Migration: Inception of the Zhou identity
Review Article: Ancient Art and Archaeology from Central Asia447 Juha Janhunen
Book Reviews455
Contributors47

ARABIC LOANWORDS IN HEBREW

Haseeb Shebadeb

One of the results of contact between cultures is borrowing between languages. Hebrew is a unique language in several respects. It is the national language of the Jews, who number approximately 13 million people (almost half of whom do not know Hebrew). The writer Nathan Shaham (1925-) has observed that few native speakers of Hebrew are versed in the normative language. Hebrew is the only known case of a human language that ceased to be spoken and then, after a very long interval, came to be spoken again. Hebrew was a written language and a language of prayer during the long interval from 200 to 1880.2 In this respect, it is similar to Latin, Greek, and classical Arabic. Furthermore, approximately one third of Modern Hebrew (MH) speakers are Palestinian Arabs.3 Of the 85 languages spoken by the seven million inhabitants of Israel, Hebrew is the most common; it is followed by Arabic, the second official language (on paper), and then Russian.⁴ More than 1,300 Arabic words and expressions have entered spoken and written Hebrew (most being spoken Israeli Hebrew and slang). It should be mentioned that a large portion of the population in Israel has family origins in the various Arab countries. It also goes without saying that there are different types of Israeli slang, according to age and social class. One can talk about children's slang, army slang, kibbutzim slang and Internet slang.

One of the most salient examples of the Arab Muslim impact on Jewish culture is the replacement of Aramaic by Arabic as the main literary language for prose. Arabic is second only to Aramaic with regard to its language kinship with Hebrew, as has been recognised since the Middle Ages (MA).⁵ The influence of Arabic, both spoken (in innumerable dialects, including those spoken by Jews) and written, took place in the mediaeval and modern periods of Hebrew; its vocabulary forms more than half of the Hebrew lexicon, according to the

¹ Shaḥam 2006: 70.

² See, e.g. Spiegel 1962, Fellman 1973, Chomsky 1977: 212–274 and Rabin 1996. About the struggle for linguistic survival, see Hinton & Hale 2001

³ Those living in the State of Israel on one hand and those living in the Western Bank of the Jordan River and the Gaza Strip on the other hand.

⁴ See Saban & Amara 2002; Shehadeh 2008.

⁵ See Ibn Janāḥ: 16-18.

renowned dictionary of Abraham Even-Shoshan (Rosenstein, 1906–1984). The approximately 8,000 lexical items in the Bible are not sufficient to entirely meet the needs of either a written language or a spoken one.

In the golden age of Jewish culture on the Iberian Peninsula (tor haz-zahav, al-'aṣr al-dahabiyy), a deep and comprehensive Arabic influence was present. During two main historical periods — the MA in Andalucia for eight centuries and the modern era in Palestine from the beginning of the twentieth century up to the present — Jews and Arabs were in contact. In Andalucia, contact was very close; the Jews were entirely assimilated into Arab society and culture. Yitsḥak Avineri (1900—1977) believes that even when there are mutual peaceful relations between these two Semitic peoples, massive borrowing from Arabic is not likely, as Eliezer Ben Yehuda (1858—1922) believed. Between Hebrew and Arabic there is a closeness in material and form, but not in spirit and soul.⁶ In my opinion, this statement can be at least partially true when referring to MH, which exhibits remarkable deviations from the main features of Semitic languages.⁷

For more than 1,700 years Hebrew was a written language that was hardly spoken. Eight centuries of Arab rule in Andalucia left a deep linguistic impact on Hebrew in general and on its translations (e.g. the Tibbonite) in particular.⁸ Arabic was the lingua franca, the language of science and culture. Even a great scholar like Maimonides (1138–1204) could not avoid the Judaeo-Arabic vernacular; it crept into his written Arabic when he wrote his only book in Hebrew, the *Mishne Torah*.⁹

The Jewish people have twice experienced the emergence of secular (quasi-secular) literature in the broad sense: ¹⁰ first during the MA under the overwhelming impact of Arabic civilisation in southern Spain and Provence, and then from the Haskalah period of Jewish Enlightenment (1780–1855) onwards. During the latter period, in the nineteenth century, there emerged the first Hebrew newspapers. ¹¹ Only in the East and in Andalucia did the Jewish communities speak a Semitic language: namely, mediaeval Judaeo-Arabic. Mediaeval Hebrew in Andalucia underwent a deep process of Arabicisation; the same also holds true for Meir Bardugo's short articles. ¹² Until the middle of the twentieth century, most Hebrew writers spoke an Indo-European language as their mother

⁶ אבינרי 1964: אבינרי.

⁷ See Wexler 1990; Zuckermann 2003.

⁸ אושן-גוטשטיין; Goldenberg 1972.

⁹ See Shehadeh 2004.

¹⁰ See Lachover 1953; Klausner 1920.

¹¹ See Kouts 1999a; 1999b. On Hebrew since the Haskalah onwards see, e.g. 2009 כהן.

¹² Published in the Jerusalemite weekly *kol haʿīr*, 1987—1989. These short articles deserve a separate study.

tongue. It is safe to say that dozens of Arabic loanwords entered the Hebrew language during the MA. Most of those words were learned, such as: קוטב 'pole', 'melody', אופק 'horizon', מרכז 'centre' (and so the verb לחן, was coined), הנדסה 'geometry' (originally from Persian, which then passed into the Babylonian Talmud), אקלים 'climate' was originally from Greek. '3 Yet many words (such as שבילוי) for 'muscle', 'sort', 'poet', 'phlegm', 'aspalathus', 'שוער, נוע, עצל 'were not accepted in MH; they are found only in mediaeval texts. '4

The major Arabic influence on mediaeval Hebrew is reflected in loan translations (calques), in semantic borrowings, and in syntax. The words and terms are Hebrew, but their meanings and structures are Arabic: mišne 'dual', qibbuş 'plural', niqbas 'total', tenu'a 'vowel', 'movement', kammut 'quantity' (-ut in Hebrew corresponds to -iyya in Arabic), šoreš 'root', 'stem' in grammar, hippil 'subtract' from the Arabic taraha, he'tiq 'translate' based on naqala, toševet 'base of a triangle', etc., šam 'there is', lo zulat 'solely', 'umnam 'but', 'yet', 'eṣel 'according to', zakar 'to mention', ta'am 'food', kəli 'adverb', ha'vara 'metaphor', qəhal ham-maskilim (plural of words denoting human beings, ğam' al-'āqil), seder 'poetry' (from Ar. nazm), hamšala 'comparison', yaşa 'to result', moşa 'point of articulation', 'agulla, 'iggul 'circle', ma še-'aḥar haṭ-ṭeva' 'metaphysics', kalal 'to add', mefiq le 'agrees with', mašiḥa15 'area' on the basis of misāḥa in Arabic, and šavur 'fraction'. In terms of syntax, it suffices to say that the relative clause in Tibbonite Hebrew generally adheres to the Arabic rules; namely, there are syndetic and asyndetic phrases (sila and sifa). An example is taken here from Maimonides' preface to the More nevukim (Guide for the Perplexed): "ləva'er 'inyine šemot ba'u bəsifre han-nəvu'a" meaning 'to explain meanings of nouns [that] came [to occur] in the books of the prophets'. The difficulty of this mediaeval Hebrew (and, in particular, that of the Tibbonites) led to many MH translations.

In numerous cases, the grammatical gender of Hebrew words follows the gender of their equivalent Arabic words. Accordingly, words such as ta'ut 'error', 'emet 'truth', 'et 'time', dayo 'ink', ganut 'defamation', teva' 'nature', da'at 'opinion' and taklit 'intent', 'end' are masculine, whereas words such as gan 'garden', 'ale 'leaf' and 'i 'island' are feminine. Words ending with the morpheme -ut such as histapqut 'contentment', maṣi'ut 'reality', ṣani'ut 'modesty' are, as a rule, masculine because they express abstract notions like the Arabic verbal nouns (maṣdars).

¹³ يقليم (كز، وكز، هندسة، إقليم See Goldenberg 1972; Kutscher 1982: 163; Chomsky 1977: 195; on mathematical terms, see Sarfatti 1968; on philosophical terms, see Efros 1924; 1926–1927; 1929–1930; 1969; Kaddari 1970.

^{14 458 :1964} אבינרי.

¹⁵ See בר חייא.

Often Hebrew verbs take the same prepositions used in Arabic, such as *hiskim* 'al 'to agree unanimously on' (from 'ağma'a 'ala), 'azar et 'to help', ḥaqar 'al 'to search for', ba ba 'to bring', and hiqqif ba 'to surround'. ¹⁶

How does an ancient vocabulary that is largely connected with religion adjust to modern secular life?¹⁷ After the foundation of the State of Israel in 1948, the entire administration was hebraised. The connection of Jewish nationalism with Hebrew as a national language emerged as early as the spring of 1879, thanks to Eliezer Ben Yehuda. Yet it should be noted that Theodor Herzl (1860–1904), the visionary of the State, did not know Hebrew; the same holds true of his two children.

The coining of new words and terms was carried out in two major ways: from within and from without. This essential task in human languages was achieved in the MA on an individual basis, mainly by writers, poets, and translators such as the Tibbonite and the Qimḥi families. In modern times, this formation has largely been institutionalised by organisations such as the Hebrew Language Council (אוני) established in 1890) and later by its successor, the Academy of the Hebrew Language (established in 1953). The Jewish year 5750, which corresponds to 1989–1990, was declared by the government of Israel as the Hebrew Language Year.

The influence of Arabic has been enormously important in Islamic countries. Arabic is a major source of vocabulary words for languages such as Bengali, Berber, Gujarati, Hindustani (especially the spoken language), Indonesian, Kurdish, Malay, Pashto, Persian, Rohingya, Sindhi, Spanish, Swahili, Portuguese, Punjabi, Tagalog, Turkish, and Urdu. Arabic loanwords in Islamic languages such as Persian, Turkish, and Urdu are too numerous to count.

To a large degree, MH came into being through a process of adapting the language of an ancient oriental culture to the language of a modern western culture. On the whole, MH is the product of Ashkenazi Jewry. During its long history, the Hebrew language (and particularly its modern variety) has absorbed thousands of words from numerous languages such as Egyptian, Akkadian, Greek, Latin, Persian, Aramaic, Yiddish, English, French, Russian, and Arabic. MH has experienced a course of Westernisation, and the Arabic impact on it is mainly reflected in its sub-standard level. On the other hand, in 1913 Eliezer Ben-Yehuda began advocating extensive borrowing from Arabic and other Semitic linguistic relatives. He succeeded in borrowing a small number of words from literary Arabic, such as מברק, חמרון, פרווה ('socks', 'jam', 'polite',

¹⁶ See 2006, גושן-גוטשטיין 1954, Similar linguistic features are found in the Hebrew of the Arabs in Israel; see Shehadeh 1997: 49–71.

¹⁷ See the well-known article, Ben-Ḥayyim (1953 & 1992).

¹⁸ וס :1948; see Shehadeh 1998: 156–157; Nahir 2003.

'serious', 'official', 'telegram', 'maneuver', 'fur'), which are among the 250 words he coined.¹⁹ He believed that the rich Arabic vocabulary belongs to Hebrew as much as the other Semitic languages.²⁰ Some Jewish scholars, including David Yellin (1864–1941), have supported this idea of free borrowing from Arabic, whereas others like Aharon M. Mazya (1858–1930) held a different view.²¹

The following quotation may shed some light on the relationship between Jews and Arabs in Israel: "And do not forget that our élites are very closed", notes Sami Michael. "Very closed. I experienced it myself when I came here in '49. We are only externally ready to be open. And it is interesting that inasmuch as we descend the ladder, there is more co-operation. For example, in the under-world: gamblers, drugs, idolatry. There, there is partnership. Racism — contrary to all that we know — is more upwards. Members of their élite die to join us. Thirsty to attach themselves. Yet, they are not interested in meeting Bochbot and Boskila. They like to meet with their parallel classes in Israeli society. And they are not ready." ²²

Arabic words such as *Intifāḍa*, *Ğihād*, *Ḥizbu-llāh*, and *Ḥamās* have entered many languages. The first of these words was initially rejected in Israel at the official level. It was replaced by various words such as מאורעות, מהומות, הפרעות סדר, התפרעות, מרד ('events', 'riots', 'disturbances causing disorder', 'rioting', 'pogroms', 'revolt'). The Director General of the Israeli broadcasting authority, Uri Porat, banned the use of *Intifāḍa*, claiming that "it was established by hostile elements". Shelomo Qor, Porat's deputy, added "I want the radio and the television to be Zionist. We have our own language and we should not use their expressions."²³ The linguistic struggle to suppress the term *Intifāḍa* for 'uprising' failed. The word became common, employed in book titles,²⁴ in press reports and literary works,²⁵ and on the radio. Some 40 Arabic loanwords are used in the below mentioned book of David Grossman (1954–), which is 250 pages in length. Some of these are partially vocalised, and a few words are put in parentheses in order to indicate their foreign origin.²⁶ The relatively large number of Arabic loanwords can be explained

¹⁹ Chomsky 1977: 217; Kutscher 1982: 209;

¹⁹⁷⁹ אביערי 1964: 82; אבישור 1997, 2003; פיאמנטה 1961; שונרי.

²⁰ See <benyehuda.org/by/mekorot.html>.

²¹ Shehadeh 1998: 158.

²² This is my translation from Hebrew. See Grossman 1993: 101; cf. Yehoshua 2007: 322.

²³ See, for example, the Jerusalemite weekly, 29.7.1988 כל העיר, p. 9; 25.10.1988, הארץ, p. 4.

²⁴ Shalev 1990. See 2004 : מלבר 2004; Hever (ed.) 2009; on Nakba in Arabic, Hebrew and English, see http://www.zochrot.org/. Nakba literally means 'disaster', 'catastrophe' and it refers to the 1948 war whereas Naksa meaning 'setback', 'relapse' refers to the 1967 war between Arab countries and Israel called by Jews and Zionists The Six Day War. The term Naksa was coined by the well-known Egyptian journalist, Muḥammad Ḥasanein Ḥaikal (1923—).

²⁵ See, e.g. Grossman 1993: 7, 11, 17, 24, 29, 30, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 121.

²⁶ Grossman 1993: 7, 11, 15, 16, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 43, 50, 51, 58, 59, 60, 72, 96,

by the nature of the subject of the book: the situation of Arabs in Israel. In addition, Grossman's liberal political attitude and his knowledge of Arabic must be taken into consideration. Two dozen Arabic loanwords are found in another of Grossman's books, Yellow Wind.²⁷ In Friendly Fire (mentioned above), I found only six Arabic loanwords in 375 pages:²⁸ איחס, פינג'ו, האינתיפאדה, מנגלים, אהלן וסאהלן, 'אללה' ('fie', 'kettle', 'uprising', 'barbeques', 'welcome', 'let us'). Examination of books by 'Amos 'Oz (1939–) gives only a small number of Arabic loanwords; they can be counted on one hand.²⁹ Scrutiny of three Hebrew novels written by Arabs in Israel, Naim Araydi (1950–)³⁰ and Sayed Qashu (1975–),³¹ shows that there is a remarkable difference concerning the usage of Arabic words in their Hebrew. The former, a Druze, makes use of eight Arabic words: שרמוטה, סולחה, מחבוסה, החירמון, אהלן וסהלן, 'making peace', the name of a game, 'running after woman', 'welcome', 'kidney beans', 'sheikhs') whereas Qashu has approximately 70 words in the first book³³ and nearly 50 in the second.³⁴

Sometimes Arabic loanwords entered Hebrew through European languages (mainly English and French), as in the following cases: אדמירל, אלניברה, אלניברה ('admiral', 'alcohol', 'algebra', 'store', 'tariff', 'coffee', 'carat', 'sofa', 'soap'). Having acquired their place in Hebrew, these are used by all types of speakers and in all types of occasions.

It should be noted that institutions as well as individuals continuously attempt to replace Arabic words with Hebrew words like *khamsin* ('hot and dry weather'), which has been used since the beginning of the twentieth century by Isaac Shami (1888–1949). Today *šarav* is used, especially on the radio; *tayyara* has been replaced by 'afifon ('kite'), fistukim by boṭnim ('peanut', 'pistachio'), and so forth. It should be noted that the word fustuq appears in written Arabic; the collective plural fuzdu' (futtu' in children's language) in Palestinian Arabic originates from Persian. MH loaned this word and added to it the masculine plural suffix. Other such additions include bzāzim ('breasts'), which was in use in the early 1970s, and

^{107, 112, 116, 117, 118, 126, 128, 132, 175, 180, 188, 192.}

²⁷ Grossman 1989.

²⁸ Grossman 1993: 99, 117, 217, 312, 241, 243, 343.

^{29 2009; 2007; 2002;1983} אין:

³⁰ Araydi 1992.

³¹ Quashu 2002; 2004.

³² Araydi 1992: 22, 40, 65, 66, 71, 94, 96.

³³ Quashu 2002: 7, 12, 15, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 28, 31, 34, 40, 46, 49, 50, 62, 73, 79, 84, 95, 100, 109, 111, 116, 119, 123, 134, 137, 150, 154, 155.

³⁴ Quashu 2004: 16, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 49, 57, 58, 59, 66, 69, 80, 91, 93, 107, 116, 133, 138, 158, 198, 234.

³⁵ See Hunke 1960, Chapter one. This book was translated into several languages, including Arabic. See Kaye 1986: 557–558; Cannon & Kaye 1994; 2002 דנה.

mišmešim ('apricot'). Nonetheless, not all attempts of replacing Arabic words with Hebrew ones were successful: note the word maşle instead of mangal ('barbeque').

Despite one hundred years of Arab-Israeli conflict and great animosity towards Arabs and Islam in Israeli society, we find more than thirteen hundred Arabic loanwords in modern spoken Hebrew, including slang. Hebrew is full of slang; most of its vocabulary comes from Arabic. Some groups in the Yiššuv (the Jewish population in Palestine before 1948) have consciously adopted Arabic words in order to sever ties with the gola ('diaspora'), to be integrated and to establish roots in Palestine. Members of the Haš-šomer (a Jewish self-defence organisation founded in 1905), for instance, wore the Kaffieh 'Arab headdress' and used Arabic words such as daḥilak, ma'alesh, finğan ('I beg you', 'nevermind', 'kettle').³⁶ The Israeli Defence Forces play a central role in creating this slang, as well as colloquial Hebrew. Some of the same vocabulary is also used in the press, on the radio, and in literature (but not in the names of shops, offices, or restaurants). In his Dictionary of Israeli Slang, Ruvik Rosenthal³⁷ has included more than 500 loanwords from Arabic, which are distributed throughout the twenty-two letters of the Hebrew alphabet. Sixty-five loanwords begin with the Hebrew letter alef. Examples include ahbal, aḥla, aswad ('stupid', 'excellent', 'opium'). For each remaining letter of the alphabet, the number of loanwords is respectively 42, 25, 24, 17, 9, 13, 63, 14, 21, 19, 12, 55, 12, 30, 20, 17, 4, 17, 9, 20, and 10. "Arabic is the queen of Israeli slang", says Rosenthal. The borders between normative Hebrew and slang are not clear or unequivocal. Slang, as has been said, is the poetry of the simple man. Some of these loanwords moved to Hebrew from Israeli Yiddish, which has absorbed over 450 words from Arabic.³⁸ Needless to say, there is a continuous shift in the usage of these loanwords, the overwhelming majority of which are nouns and adjectives. The patterns maf'ūl, the passive participle of fa'ala, and the comparative form 'af'al are common. Sometimes 'af'al is used with Hebrew words such as atraf, meaning 'more crazy'. There are an estimated

³⁶ Its meaning in Arabic is 'a cup'. Its origin is Greek > Aramaic > Persian > Arabic > Hebrew and Turkish > Hungarian. See Kutscher 1961: 93–95. On linguistic features of that period, see Sappan 1969; 1956 בן אמרץ וחפר 1967; וופטאל 1967; סר etymological aspects, see Klein 1987 and 1995 ישטאל; it is noteworthy to add that E. Ben-Yehuda himself tried to dress as an Arab, see 2005 פאמנטה 135–134: 1983.

³⁷ בחונטל 2005; and see 2007; 2004; 2001 רוזנטל.

^{38 1966} שפר mentions approx. 100 Arabic loanwords and in 1972 nearly 90. Netzer 2007 refers to approx. 350 Arabic loanwords in Hebrew; see 1966 קוסובר, On various types of slang such as in the army, in the internet, in prison, among the youth, among the sabras, fishermen, policemen, thieves, football players, etc. see, e.g. Achiasaf et al. 1993; Ben Amotz & Ben Yehuda 1972, 1982; Spears 1981; 2005 אירמאי 1985; אלדר 1984; אלדר 1994; אלדר 1994; אלדר 1994; אלדר 1994; יהלום 2003; ישראלי 2003, 2003; מוצ'ניק 1994; ברלוביץ 1994; מירקין 1996; נצר 2006–2007; סלע 2007; עינת ווסין 1998; שיר 1998; שלרא 1998; מורג וספן 1998; שלרא 2002; שלרא 2007, 2008; שלרא 1998;

forty Arabic loanwords used as verbs in Hebrew, such as *leva'es* 'to cause disappointment' and *le-kaseyah* 'to mow', 'to beat'.³⁹ Arabic loan translations (calques) and semantic borrowing in modern Israeli Hebrew are limited, in contrast to the situation in mediaeval Hebrew in Andalucia. Some examples are in order: ⁴⁰, חחיכה, לסגור את החנות, הוא שם אותו בכיס, חמור, יכול על, גמר על, ערב אור, אבטיח על הסכין, נכון ('beautiful female', 'shut it off', 'it is guaranteed as if it is in my pocket', 'stupid', 'to overcome', 'beat the living daylights out of him', 'good evening' (as an answer), 'ripe for taking', '150% right', 'original').

This collection of loanwords represents all aspects of life. One may divide vocabulary, according to subject matter, into several categories:

- A) Food, such as: falafil, ful, humus, kube, mangal, mǧadara, šakšuka, za'tar, bamya, leben, tabule, labane, sumsum (falafel, fava beans, hummus or chickpea dish, kube or minced meat and bulgur pastry, barbeque, dish made of lentils and bulgur or rice, onions and olive oil, Shakshuka, thymus vulgaris, okra, sour milk, salad with bulgur, olive oil and lemon, Arabic white cheese, sesame). A small restaurant specialising in hummus is called kumsiya, while fuliya is used for a restaurant serving ful (fava beans).
- B) Human relations: 'ala kēfak, kīf ḥālak, 'ahlan wa-sahlan, daḥilak, dīr bālak, mabsuṭ, ṣababa, ṣulḥa, walla, ya ḥabībi, yalla, bekef, aḥla (as you wish, how are you, welcome, I beg you, be careful, satisfied, delightful, reconciliation, wow, oh dear, let us, with pleasure, excellent).
- C) Politics: fataḥ, fida'i, ḥamas, hudna, intifada, ğihad, šahīd, tahdiya, tanzim (PLO, commando, Ḥamas (ḥaraka islāmiyya muqāwima = Islamic resistant movement), armistice, uprising, jihad, martyr, pacification, organisation).
- D) Adjectives: abu 'ali, abu ğilde, abu kamune, ahbal, fadi in kalām fādi, fadiḥa, kharta barta, kasaḥ, mağnun, hava, tafran, tamam, saḥbaki, šafa, zift, ars (threatening person, derogatory nickname for an Arab, stingy, foolish, nonsense, embarrassing incident, foolishness, violence, crazy, arrogant, bankrupt, perfect, friendly, attractive woman, bad, serpentine).
- E) Curses: connected to mother, father, sister, brother, wife and so on by the vulgar word *kus* (womb), as in *qus'omo*.⁴¹

In an article published in 1955, Haim Blanc (1926–1984) was among the first scholars to turn his attention to the Arabic component of modern spoken

³⁹ See 2004 ;1997 נצר.

⁴⁰ See 1963 אלוני 1963; אדון 1963.

⁴¹ See Grossman 1993: 118.

Hebrew. There he deals with approximately 40 words classified into five categories which include food, lifestyle, children's games, calls, greetings, and curses.⁴² In 1960 Kalman Katzenelson wrote:

Arabic has the best chances to replace Modern Hebrew and to become the language of the State of Israel, and just because of the objection of the Arabs this expectation did not materialise. No doubt, if the Arabs had proposed peace and co-operation their proposal would have been expected. Such a change would have led to the beginning of the end of Modern Hebrew.⁴³

Yitsḥak Avineri wrote in 1964 that "in spoken Hebrew the borders and fences were cracked and the influence of spoken Arabic spoils it and makes it as it were poor and indigent and goes around begging. The Arabic words and expressions have a sweet taste compared to the Hebrew equivalents."⁴⁴ I may add that they are natural, vivid, and real. During the second Jewish immigration to Palestine, the inclination to borrow from Arabic was strong. Jewish writers in the 1960s—1980s were accustomed to putting Arabic words in brackets to stress their foreignness, but in later practice such words appear more or less as an integral part of the text. They are written in accordance with the general MH pronunciation that does not distinguish between kaf and qof, 'ain and alef, tav and tet, het and kaf, etc. The Arabic sound gīm is transcribed as 'a as in 'a' ('devil'), 'devil'), 'devil'), 'devil' ('stench') and ġain is transcribed as 'a as in Arabic: nouns preserve the Arabic vocalisation but verbs follow the Hebrew patterns. The rules of begad kefat are not applied in Arabic loanwords (e.g. falafel, falafelia, 'kiosk for selling falafel', fannān 'entertainer', fašla 'failure').

The direct influence of Modern Standard Arabic on MH has been limited, the reason being that most of the revivalists came from Eastern Europe and lacked any knowledge of Arabic. The same holds true for the lion's share of early MH writers. It is important to mention that only in 1988 did Arabic begin to be taught as a compulsory subject in Jewish schools in Israel, a decision that has been only partially implemented. Another important reason is that Arabic has been regarded as a representative of a mediaeval culture while the speakers of MH, as well as early leaders of the Zionist Movement, were striving for the creation of a Western Hebrew culture. In addition, one must cite the very unfriendly relations (not to mention hostility) between the descendants of Abraham, the children

⁴² See אבינרי 1946, אבישור 2005; cf. אבישור 1946,

^{43 59 :}כצנלסון.

^{44 456 :1964} אבינרי.

of Isaac, and the children of Ishmael. Subsequently, MH is alien to the spirit of Semitic languages in several respects.⁴⁵

The dictionary of Dhan Ben Amotz and Netiva ben-Yehuda contains over six hundred Arabic words and expressions, some of which are already outdated (as is often the case with slang). The majority of these borrowed words fall into the category of adjectives. They include words of Turkish origin, which entered Hebrew through the Arabic language: avanta, avantaği, aškara, baqšiš, dugri ('lack of seriousness', 'swindler', 'really', 'bribe', 'straight'). The migration of words from one language to another brings about changes in their forms and meanings. For example, the Turkish word tuz 'salt' entered many Arabic dialects (including Palestinian) as tuzz or tozz with the meaning of 'pshaw', 'you are worthless', or 'I do not care'. The same can be said about such Persian words as argila, darwis, khan ('smoking bottle', 'ascetic', 'inn').

In numerous cases, Arabic loanwords in Hebrew have undergone linguistic modifications (including semantic modifications). The word *harman* originated from Turkish, meaning 'he who tastes wines and tobacco in order to evaluate them'. In spoken Hebrew, however, it means 'a lusty person' or 'he who runs after women'. In Arabic 'udrub means 'hit' or 'strike', but in spoken Hebrew udrub means 'go ahead'; tīz (originally Syriac) annabi in Arabic literally meant 'the buttock of the prophet' (words that are not used together), whereas in Hebrew the meaning is 'a distant location'; 47 'adas means 'lentils' in Arabic and 'rubble' in Hebrew; 'arş in Arabic is 'pimp' and ars in Hebrew is 'serpentine'; salāmto in Arabic means 'hopefully he will recover' but in Hebrew 'he is alright'; Aḥmad in Arabic is a common proper name of Muslim males, whereas Aḥme(a)d in Hebrew means 'derogatory nickname of an Arabi'; baġel in Arabic means 'mule' and in Hebrew 'a person who keeps distance from women'; Nablus in Arabic is the name of the known city in the Western Bank and in spoken Hebrew it means 'homosexual'.48

⁴⁵ See, e.g. Wexler 1990; Chanoch 1930; Fisherman 1986; Masson 1986; Zuckermann 2003. Some scholars believe that Hebrew did not cease to be a spoken language, see e.g. Chomsky 1977: 235–253; 2000 הרמתי

⁴⁶ This semantic shift took place as a result of the following events told by old people who lived in Palestine before the year 1917. Personally I heard it from my grandfather Hreiz Elias Shehadeh (1883–1977). When Turkish tax collectors came to Arab villages to collect taxes on agricultural products (such as wheat, barley, lentils, chickpeas, etc.), they found the sacks full of salt. They left the farmers' houses, saying "tuz, tuz", which the Arabs understood as 'pshaw'. The farmers' trick of putting some salt on the top of the sacks had worked.

באב אלתיז 'the door of the buttock' is also in use; see Netzer 2007: 243, n. 286.

⁴⁸ See 84 :1972 ספן.

In the 1960s–1970s, Arabic loanwords in spoken Hebrew formed approximately 40 percent of the foreign vocabulary; by 2007 the percentage had decreased to approximately 27 percent.⁴⁹

One can only wonder about the impact the Arabic language will have on Hebrew when real peace is established between Israel and its neighbours. Will Hebrew speakers revive the gutturals, for instance, or will some Arabis lose them?

Below is presented a comprehensive alphabetical list of more than 1.400 Arabis.

Below is presented a comprehensive alphabetical list of more than 1,400 Arabic loanwords and expressions in Hebrew.

LIST OF ARABIC LOANWORDS

א(ע)בֵּדאי, אבּוּ, אבּוּ אְרְבּע, אבּוּ בֶּדָת, אבּו ל-בּנאת, אבּו ג'ילְדי, אבּו זַיתוּן, אבּו פמוני, אבּו עגילָה, אבּו עָלי, אבּו עַנְתָר, אבּו נפְּחָה, אבּו שַנֵבּ, אבּו תְנְתֵין, בּאבּו אבּוהה, אבּויָה, אבּוּס עִינַק, אבזם, אבְּיַד, אַבּלָה, אבּן כַּלְבּ, אבּן עַרבּ, אבְּרה, אָדיב, אַדְמיִלְל, אָה וְואללָה, אַהְבַּל, אהבּלי, אָהד, אהלָן, אהלָן וְסהלָן, אוּיְקרובּ, אווּרובּ, אווּ(א)נְסה, אווּנְטָג'י, אווֹצ'(ה), אַוַל אישי, אול בַּוַּל, אוסולי, אוסולי, אוֹסְט(ת)אז, אוֹסְקוֹט(ת), אוֹפֶּק, אוֹקְצוֹר, אזימות אַזְשַׁר, אַחְוואל, אַח'וּ–לְבָּל(א)טה, אח'וּ–לְבָּלְע, אח'וּ–לְבָּלְע, אחוֹק-יְה, אחוֹקייָה, אחוֹקייָה, אחוֹקייָה, אחוֹקייָה, אחוֹמִיליגְג, אחוֹשִּלוֹיְג, אחוֹשְלוֹקי, אחוֹ שַּרְמוֹיְסה, חושרמוטה, אחי, אילְחמדאללָה, אילי–בּיגִ'י–בּיג'י, אילִי פאת מאת, איללָה, א(י)מְשֹי, אינְג'ל, אינְעַל אבּוּך, אינְעַל דינַרְ אילְחמדאללָה, אינתיפָאדָה, איסְתשְהָדי, איפתַח, אכּבָּר + שם עצם, אילְען, אלאַרְה, אלגִברה, אַלְדין, אלְכּוֹהוֹל, אלכימיה, א(ל)לָה, אללָה אכּבַּר, אללָה בעְרפ, לַאללה, אללה יוסְתוֹר, אללה שָּר, אלְאָה אבּבָּר, אַלְק, אָמאם, אָמָא(ה) מה, אמוּ, אמְשׁי, אנָא עָּארָף, אנַא עָארָף, אנַא אַשְּבֶּר–חֹבַּר, אסילָה, אסוֹרָ, אַלָּוֹ, אַנְוּוֹ, אַבְּיוֹן, אַבְּיוֹן, אַבְּיוֹן, אַבְּיוֹן, אַבְּיִן, אַבְּיוֹן, אַבְּיִן, אַבְּיִל, אַמִילָם, אַרְרִדי, אסילָה, אסוֹה, אסְלֹר, אַעוֹוּ, אַפְיּוּן, אַפִּין, אַבְּיוֹן, אַבְּין, אַבְּיַל, אַנְהַיַּר, חוֹבָּר, אַבְלִים, אַרְנּיִל, אָעָוּר, אַבָּין אָשָּבַר–חֹבַּר, אַעָּלֹים, אַרָּוֹר, אָשָׁבַר–חֹבַּר, אַשְׁרָר, אַנָּן אָש.

באב-אללָה, בַּאבּוּ אַבּוּהוּ, באדֶלֶה, בַּ(א)יאָרָה, בֵּאוּס, בַאַס, בַּאֵס, בּאסָה, באוּסוּל, בּאלָה, בְּיארָת, בּארַר, בּארָס, בַּאַס, בּאַסה, בּארָסוּל, בּאלָה, בְּיארָת, בּארָר, בּ(א)רוּה בּבּוּנֶג', בַּבּוֹר, בדְּוִים, בּ(א)הדָלֶה, בהדַל, בּוּנֶ'ר(א)ס, בּוּזְה, בּוּל, בּוּלְבּוּל, בּוּּלְרּהיִנִי/ בּוּסְה, בּוּסְה, בּייִאת אללה/דיני/ בּוּסְה, בַּסְיֶה, בַּטְ(ת)יח', בּטְינה, בּבֵּפ, בְּלא אישי בּלָא בטיח, בְּלֶדי, בלדיָה, בָּל(א)טֶה, בּל(א)ש, בּמְיה, בִּעְדָן, בעסָה, בַּסְבּוֹסָה, בְּסוּטוּל, בּסְטָה, בּסְטוֹת, בּעְדוּנִסיֶה, בַּעַדְן, בעסָה, בַּקְלְא)לאווה, בַּקלאוות, בּקשיש, בִּראַרָה, בַּרגּ, בַּרָה, בָּרָה אותו, בַּרְחּץ', בּרחש, בַּרַבֶּה, בִּרַרָּה, בַּרְמיל חיפה, בָּרָל.

גאלָה, גאלוֹת, ג'אסוס, ג'ארָה, גֶ'בֶּל/גַ'בַּל, ג'בְּלָאוֹת, ג'בַּ(א)ר, גַ'בַע, גְ'דיד, גַ'דע, ג'וּבָה, גַוָּד, ג'וּחָה, ג'וּל, ג'וּלָה, ג'ולות, ג'וּמֶס, ג'וּעָה, גוּרְבָּל, ג'וֹרָה, גחְבָּה, גַ'חָש, ג'יבּ, ג'יהאד, ג'ון, ג'ינים, ג'יעָג'ע, ג'יפָה, ג'יפּט, ג'יפָטים, ג'ירפָה, גלבײַה, גַ'מוּס, גַ'מְעה, גַ'נִאנָה, ג'עג'ע, גָפיר, גַ'פְרא, גַ'רְג'וּרָה, גרְעה.

⁴⁹ See Netzer 2007: 203.

⁵⁰ An interesting case as the root is Hebrew but the form is Arabic; the meaning is 'very excited'.

דא(ו)וא(ו)וין, ד(א)חקָה, דאחְקות, דֶבּ, דֶבָּה, דבּיָּרָה, דֶבַּע, דַבּקָה, דבָּש, דוּבָּה, דוּגְגראי/דוּגְרי, (ב)דוגְרי, דוגְריוּת, דָוִין, דונָם, דָח'יל אללה, דח'ילַק(כּ), דח'יל רבַּק, דַחְלה, דַחֵ'ן, הדיוואן, דיר ב(א)לק, דישְדאש, דפאויה, דַפַאוּים, דַרְבּוּקָה, דרבַּק, דרְווִיש, דַרַטָּה.

האוָוה, הבְריז, הגר, הג'ָרה, הוּדְנה, הייתָ מחְרוּק, הסְתחבֵּק, הסְתלבֵּט, הפְליק, הֶק(כּ), השתרמֵט, התְבּאס, התְחפף, התח'רְבִּש, התחַרמֵן, התחרְפֵן, התְחרְקש, התחשש, התכסחות, התְמסטֵל, הסתחבק, התְעַוַז, התעלק, התפדח, התפדלא, התִפַּלְחוּת, התפַבֵּן, התִפַּקשש, התִפשִל, התפשלוּת, השִתַרמט, התקווד.

ו(ו)אדי, וַאבּוּהוּ, ואלֶה אל–עַזים, וָאלי, וגְ'עאן, וַגָּ'(ע)ראס, וואחַד, וואחְש, ו(ו)אללָה, וואללהי, ואללק, וואסח, וויסָח, וזיר, ויסֵכ, וַלָּא אִישִּי, וַלָּד, וַללָה, וַללַהי, וַלַבּ, וַבָּך, וִקָּף.

זְבּאלֶה, זַבַּבּירים, זבֶד, זבּון, זַבּל(אן), זוּבּוּר, זוּבּי, זְחוּג, זַחְל(א)וי, זְיארֶה זיבּי, זינזאנָה, זיפְת/זיפתי, ז'לוֹבּאת, זַלמֵה, זַמַבּורָה, זעפַּר, זְרָנוֹק(ג)ה.

ח(א) דֶר, חאווה, ח'(א) זוק, חאטָה, חאטות, חאפלָה, ח'אן, חארות, ח'אַרְטָה בַּרְטה, חבּוּב, חבּוּבָּה, חבּיבִּי, חבּיבָּלֶה, חבּיבַתי, חַ'בַּר, ח'וּבִּיזָה, ח'וּ(ו) אגָ'ה ,חַואיֶג', ח'וֹד, חַוַה, חומוס, חומסים, חומוסייה, חומסיות, חוֹפָּה, חוֹרָאני, חוֹשְהָש, ח'וּרָאני, חוֹשְׁהָש, ח'וּרָאני, חוֹשְׁה, חוֹשְׁה, חוֹשְׁה, חוֹבְאלְה, חיזרן, חילבָּה, חימֵס, ח'יפַף, בְּחִייאת דיני, בּחייאת רבַּק, ח'יר, ח'ירבָּה, חישַש, ח'ל(א)ס, חלאקה, חַלֵּבִי, ח'ליאָה לאַללה, חמְלֹיכָּ ז'בֵּטי, חָמֹאל, חַמאס, חמאסְנִיק, חְמאר, חמ(א)רָה, חמְדוֹלילָה, חמוֹלְה, חַמּלָה, חַמְלֹּה, חַמְלֹסין, חַמְלָה, חַמְלֹּה, חַמְלֹסין, חַמְלָה, חַמּיל, החמְלֶה מלאנה, חַ'מְסָה, חַ'מְסָה, חַמְסִין, חמְיָרָה, חְ'נִאק, חְנוּן, חַנְּטְּטִיר, ח'פִּפּוּ, חַפַּקָה, חֹפִיפִּי, ח'פִּפְּיוּ, חִיפִּיף, חִיפִּף, ח'פִּפּן, חַרְפִּי, ח'בִּיפּ, חֹרְבִּש, חַרְבִּי, חֹרִבִּי, חַרְבַּה, חַרְבִּי, חַרְבִּי, חַרְבִּי, חַרְבִּי, חַרְבִּי, חַרְבִּה, חַרְבַּי, חַרְבָּה, חַרְבִּי, חַרְבָּי, חַרְבִּי, חַרְבָּי, חַרְבָּה, חַרְבִּי, חִרְבָּן, חֹרְבָּוּ, חֹרְבִּי, חִרְבָּי, חַרְשָּה, חֹיִבְי, חִיבְים, חֹיִבְים, חֹרְבָּן, חֹרְבִּן, חִרְבָּן, חִרְבָּן, חִרְשָּ, לֹחִיש, לחשש, חֹתִיל, חֹרִבּי, חֹיִמִּא, לחשש, חֹתִיאה.

טאבּו, טָאוויל והבּיל, טאוולָה, טאסָה, טבּון, טבּונים, טוּז, טוּטָה, טוּל, עלא טוּל, טַול בְּלָבּ, טוריָה, טח'ינָה, טַיארָה, טיז, תיז/טיז אַנָבּי, טַייבּ, טמבּל, טַמְאע, טַמְבּוֹן, טמְבַּל, טִבְּרן.

יָא (ה), יָא אללה, יָא בּייה, יא בַּלֵילי, יא וַילי, יא ולַדי, יא חַלילי, יא חָראם, יא סָלאם, יא עֵיני, יא רַבּי, יא רַבּי, יא רַבּי, יא לַלה, יאללה/יללָה בּיי/תְרָאוֹת, יהיה בּסיטָה, יוֹם עַסַל יוֹם בַּסַל, יַח'רֲבבּ ביתכּ, יַחְרה דינַכּ, יַרְנָה, ילעַן אבּוּק, יַמַני, ינָבּוּט, יַעָנוּ, ינָעל אבוּק, ינַעל אבוּק, ינַעל אבוּק, ינַעל אבוּק, ינַעל אבוּק, יבַעל אבוּק.

כאלֶס, פּאסאח, פּאפָה, כאפייה, כ(א)פיות, כּבּיר, כּוּלְה, כּוּלוְה, כּוּניפָה, כּוּס אומק וכו', כּוּסוֹן, כוסית, כוּשְׁתבּאן, כיופּ, כיופּים, כייפּ, כיסח, כֵּיפּ, (ב)כּיפּ, כיפית, כיפּכּ(ק), כּיפּ חאלאק, כיפּיות, כיפּן, כיפּנות, כָּלֹב, פּאָדי, כַּלְב, כּנאפֶה, כָּנס לְדיר באלַק, כַּסַח, כּסַחיִסְט, כסחְן, כסְחני, כַסַחיות, כַּסַחיזַם, כּסלֹן, כַּפּ.

לָא, לא וואללה, לאטַח', לְאללָה, לָא סָמָח אללה, לאפָה, לֶבֶּן, לַבַּנֶה, לבֶּניה, לחַן, לֶטֶכ, לַטְמָה, לטף, ליפַה, לך להתקווד, לפלפ.

⁵¹ An acronym of אמ הה א חרא הרא ו(literally 'shit is not the word') meaning 'awful', 'dreadful'. A similar case is חרא (made from הראים) meaning 'very bad', 'shit as usual'.

מ(א)פיש, מא(ע)פן, מאשאללה, מֵבּאוּס, מבאַס, מבואס, מַבְּ(פּ)סוּט, מבסוט ח'אלס, מבסוטות, מבּסוטיות, מבְּסוטים, מבעוס, מַבּרוּכּ(ק), מברוּכּ(ק) עליכּ וכו', מְגַ'דְרָה, מְג'וּיְף, מג'ייף, מג'יִיף, מג'וּנְן, מֵגְנוּב. מְגֹיון, מֵדאפָה, מַדְרוּב, מַהבּוּל, מואזינים, מוג'אהדין, מוּח'אבראת, מוּחְאֶרֶם, מוֹחְ'/כת(א)ר, מוּפְתי, מִוְבּּוֹס, מוֹבַּלָה, מֶזְה, מחְבּוֹסָה, מחְבוֹסָה, מח'ופף, מחוֹרָא, מח'וְפן, מחְטוּטִיּס, מַלְוֹא בֹסי, מְלוּאוֹר,), מַחְלוּאָה, מַחְסוּבָּכ, מחְסוּ, מַחְרוּק, מִקְשׁי, מין הוֹן, מַכַּבּיס, מל(א)בָּס, מֶלֶ(א)בּסי, מְלוּחִייה, מלחְטוֹס, מַנְיקוּסוּבָכ, מלְסוֹן, מַלְפוּף, מוְ אַללה, מוֹשֶׁן חֹיֹטְרכּ, מוֹשָׁר, מְסַבְּחָה, מַסְבּּוֹס, מִנְשָׁן אללה, מנשָן ח'טְרכּ, מנשָר, מְסַבְּחָה, מַסְבּּחָה, מַעְלוּם, מַעְלּים, מַעְליש(ים), מַנְטְרוּ, מִפְנּיוֹ, מִסְרוּ, מִפְרוּ, מִפְרוּ, מִפְרוּ, מִפּרוּ, מַפּרּי, מִבּוֹל, מֵעיינָה, מֵעְלּוּם, מַעְלּים, מַעַליש(ים), מַעְמוּל, מִעָּרוּף, מִפּוֹסת, מפּוּשָּל, מֵצְרי, מֵקְלוֹבָּה, מרכּז, מַשּאללָה, מתִחנגַל.

נָאג', נ(x)ג'ס, נ(x)חס, נָבּוט (π) , נַבְּלוס, נַגְחָה, לַּכּ נְגְּ(ק)לָה, נָדיר, נוּל, נַחְנָח, לנחס, ניג'וס (π) , ניג'ס, נַפַּס, נַפַּס, נַפַּס, נַפַּס, נַפַּס, נַפַּס, נַפַּס, נַפַס, נַפַּס, נַפָּס, נַפָּס, נַפָּס, נַפַּס, נַפָּס, נַבְּבָּס, נַבְּסָה, נַבְּבָּס, נַבְּבָּס, נַפָּס, נַפָּס, נַפָּס, נַבָּס, נַבְּבָּס, נַבְּבָּס, נַהָּס, נַבְּבָּס, נַבְּסָה, נַבְּבָּס, נַבְּסָה, נַבְּסָה, נַבְּבָּס, נַבְּבָּס, נַבְּבָּס, נַבְּבָּס, נַבְּבָּס, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּס, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּס, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּס, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּבּרָה, נַבְּבָּבּרָה, נַבְּבָּבָּה, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּבּרָה, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּבּרָה, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּבּה, נַבְּבָּבּרָה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּבּרָה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּבּרָּה, נַבְּבָּרָּה, נַבְּבָּרָה, נַבְּבּּרָּה, נַבְּיּבּרָּבּרָּה, נַבְּבּרָּה, נַבּיּרָּבּרָּה, נַבּּרָּבּרָה, נַבְּבָּרָּרָה, נַבְּיּרָּבּרָּה, נַבְּבּרָה, נַבְּבּרָּבּרָּה, נַבְּבָּרָה, נַבְּבּרָּה,

סאדאה, סאדָה, סְאוֹחְ'תוֹ, סאחֶבּ, סאחָה, סָ(א)חי, סאלאמְתַק, סְאֵמֶק, סַבּ(א)בָּה, סבְּבּה אגוזים, סַבּאבּי, סבון, סֻבּח, סבּידָה, סבּרָאי, סבּרָאי, סבּרָאי, סבּרָס, סוּבְּחָה, סוּטוּל, סולחָה, סומְאק, סומְסום, סוּפְּתַח, סחְבָּק/בּ, סְחִבּקיות, סְ(וְ)חוק(ג), סְחָה, סַחְטיקָה, סְחי, סַחְלֵבּ, סַחְתיין, סטאפראללה, סיְלָּה, סִיְּלָּרָ, סִיְּלְנָה, סיפּרָח, סיִּבּיֹ, סיבּּוֹ, סיבּּוֹ, סיבּּוֹ, סיבּּוֹ, סִבָּר, סיפּרָה, סיפּרַח, יא סית, סָלאם עָליבּוֹם, סַלְאמִתק, סַלְמאת, סִמְבּוֹסּק, סֵנִאדָה, סנִדּוֹּק, סַרִיע, סְתַלְבּט.

עַבּד, עב(א)יה, עבּאיוֹת, עַג'וּאים, עַדַס, עוּד, עוָז, עָווּר, ע'וֹלָה, עָזיזי, עֵיבּ, עיד אל–פּיסְר/אל ל-אַדְחָא, עַיּוּני, עילְת, על הכּיפּאק, עַלא באב אללָה, עלא טוּל, עלא בֵּיפּאק, עלא ראסי, עַליהוּם, עַלֶּק/אָלֶק, עַיּוּני, עילְת, על הכּיפּאק, עינטוזי, ענְטז, עַסְפּוריֶה, עַפַּן, עִפַּן, עק(א)לים, עַקְרוֹט, ערבּ, עַרְס, ערְסָוואת, עַמָּה, עינטוזי, עינטוזי, ענְטז, עַסְפּוריֶה, עַפַּן, עִפָּן, זַחְלַוֹים, עַקְרוֹט, ערבּ, עַרְס, ערְסָוואת, עַרָּק זַחְלַוֹי.

פָאדי, כלאם פאדי, פאתַח', פדאיון, פַדיחָה, פדיחות, פַּדְלאָה, פדלָאוֹת, פּדְלוֹת, פול, פולייָה, פוּרְפִירה, פוְעה, פידְאי, פידח, פיזדינְיָה, כֹּ פִינְג'אן, פּינֵן, פּיסט(ת)וּק חלָבִּי, פּיסת(ט)וִקים, פּיסְפּס, פישול, פּישֵל, פּלָאפל, פּלָאפלייָה, פלאפלים, פלכ, פּלְסָף, פּלְסָפֶה, פלפל, פּלְקָה, פַּנאן, פּנאנוּת, פִּגַן, פַּסְפּוס, פַּצ'רָה, פּקְשוּש, פּקְשֵש, פּקְשֵשׁנוּת, פְּראנְג'י, פּרַחָה, פְּרְטָה, פַּרְש, פְּשֵל, פּ(א)שלָה, פַּשְלאַה, פשלָאוֹת, פּתוּא, פַּתוּא, פַּתוּא, פַּתּח, פַּתַחלַנָּה.

צַבָּר, צדף, צ'וְרְבָּה, צ'וְבָט, צ'זבַּתניק, צ'יזבָּט(ים), צ'ילְבָּה, צ'נְסי אסוָד/חָ'רָא, צָ'ף, צַ'פְּחָה, צ'פּחות, צ'פיחס.

קאדי(ם), קאראח'נית, קבאב, קהְוּוָה, קוּבֶּה, קובּוֹת, קוּבָּנָה, קוטֶב, קוטֶר, קוּמבָּ(א)ז(ים), קוּס, קוּסאוֹמוֹ, קּיְסָה, קוּסה מַחְשי, קוּשאן, קַחְבָּה, קטיפה, קילוּקָאל, קישְטָה, קישְלה, קְלָאווי, קלָבּוּש, קסָאם/ים, קַסַבָּה, קַרַחַנה.

⁵² An interesting example of a Hebrew root inserted into Arabic pattern; the meaning is 'beloved', 'impressive'.

⁵³ See the preceding note; the meaning is 'wretched', 'neglected'.

⁵⁴ Another interesting example: the root is Hebrew but the form is Arabic; the meaning is 'ramming', 'butt'.

⁵⁵ Å compound word of a Polish component and an Arabic one: the meaning is 'a remote and miserable location'.

ר(א)בַּק, ראח, רָאיס, ראמאדן, רַאס בֶּן ענָא, 56 ראסיָה, ראסית, רִבָּה, רוּחְ מן הוֹן, רוטֶל, רוּלָה, רַז(א)לֶה, רַחַת לַכּוּם, ריג 'לַה, רֵיחן, רַסָּ(שׁ)מי, רציני.

תאריף, תַּבּולה, תהְדי(א)ה, תְח'פֵּף, תחַרנֶוט, תחְת אלְבָּלאטה, ת(ט)יז אל–נַבּי, תיז מֶרְתוֹ, תיזַכּ אחְמַת, הֵיל, תיסלֶם, תלְחַס טִ(ת)יזי, תַמאם, תמְרן, תמְרוּן, תַנְזים, תָנִי, תַס, תָּעאל, תְּ/ט(עָ)בּאן, תְעיש, תַּעריף, תִּפַּ(א)דַל, תפציד, תפָרַן, תפָרַנות, תַּרבּושׁ(ים), תרְבחו ותסִעַדו.

REFERENCES

- ACHIASAF, 'Oded, Raanan ACHIASSAF, Gony RADER & Shlomy PREIS (eds) 1993. *The Hebrew and Military Slang* [in Hebrew]. Tel Aviv: Prologue.
- ARAYDI, Naim 1992. Təvila qatlanit (A Fatal Christening). Tel Aviv: Bitan.
- Ben-Amotz, Dahn & Netiva Ben-Yehuda 1972 (1982). *The World Dictionary of Hebrew Slang* [in Hebrew], 2 vols. Tel Aviv: Zmura-Beitan.
- BEN-ḤAYYIM, Z. 1953. Ancient Language in New Reality. *Lešonenu laʿam* 4: 3–85. Repr. in 1992 in his book *The Struggle for a Language* [in Hebrew]. Jerusalem: The Academy of the Hebrew Language.
- Cannon, Garland & Alan S. Kaye 1994 (2007). *The Arabic Lexical Contributions to the English Language: An Historical Dictionary*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- Chanoch, I. 1930. Fremdsprachliche Einflüsse im modernen Hebräisch. Dissertation, Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin.
- CHOMSKY, William 1977. The Eternal Language, 3rd edn. Jerusalem: Rubin Mass.
- EFROS, Israel 1924. *Philosophical Terms in the Moreh Nebukhim*. (Columbia University Oriental Studies 22) NY: Columbia University Press.
- Efros, Israel 1926–1927. Studies in Pre-Tibbonian Philosophical Terminology, Abraham Bar Hiyya". *JQR* NS XVII: 129–164, 323–368.
- EFROS, Israel 1929–1930. More about Abraham Bar Hiyya's Philosophical Terminology. *JQR* NS XX: 113–138.
- EFROS, Israel 1969. Mediaeval Jewish Philosophy. Terms and Concepts [in Hebrew]. TelAviv: Dvir.
- FELLMAN, Jack 1973. The Revival of a Classical Tongue: Eliezer Ben Yehuda and the Modern Hebrew Language. The Hague: Mouton.
- Fisherman, Haya 1986. *Foreign Words in Contemporary Hebrew* [in Hebrew]. PhD Dissertation, The Hebrew University of Jerusalem.
- GOLDENBERG, Esther 1972. Hebrew Language, Medieval. EJ 16: 1607–1642.

⁵⁶ This is a distortion of the Arabic expression غصباً عنها/عَصْبن عنها 'against her will', 'reluctantly'.

- GROSSMAN, David 1989. Haz-zəman haş-şahaov (Yellow Wind). 9th printing. Tel Aviv: Hakibbutz Hameuhad.
- GROSSMAN, David 1993. Nohəhim nifqadim (Sleeping On A Wire) [in Hebrew]. 3rd edn. Tel Aviv: Hakibbutz Hameuhad.
- Hever, Hannan (ed.) 2009. Tell it not in Gath: The Palestinian Nakba in Hebrew Poetry, 1948–1958. Parrhesia & Pardes: Zochrot.
- HINTON, Leanne & Ken Hale (eds) 2001. The Green Book of Language Revitalization in Practice. San Diego: Academic Press.
- Hunke, Sigrid 1960. *Allahs Sonne über dem Abendland unser arabisches Erbe*. Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt.
- IBN JANÄH, Yona. Sefer ha-Riqma, 2 vols. Ed. Michael Wilensky, 1964. Jerusalem: The Academy of the Hebrew Language.
- KADDARI, Menaḥem Zevi 1970. The Medieval Heritage of Modern Hebrew Usage [in Hebrew]. Tel Aviv: Dvir.
- KAYE, Alan S. 1986. The Etymology of Coffee: The Dark Brew. Journal of the American Oriental Society 106: 557–558.
- KLAUSNER, Yosef 1920. History of Modern Hebrew Literature [in Hebrew]. Jerusalem: Ha-Shiloah.
- KLEIN, Ernest 1987. A Comprehensive Etymological Dictionary of the Hebrew Language for Readers of English [in Hebrew]. Jerusalem: Carta; Haifa: University of Haifa.
- Kouts, Gidéon 1999a. La Presse Hébraique en Europe, ses Origines et son Évolution de 1856 à 1897, 2 vols. Lille: Presses Universitaires de Septentrion.
- Kouts, Gidéon 1999b. Studies in the History of the Hebrew Press. Tel Aviv: Golan.
- KUTSCHER, Eduard Yechezkel 1961. Words and their History [in Hebrew]. Jerusalem: Kiryat Sefer.
- Kutscher, Eduard Yechezkel 1982. *A History of the Hebrew Language*. Ed. Raphael Kutshcer. Leiden: Brill, Jerusalem: The Magnes Press, The Hebrew University.
- LACHOVER, Yeruham Fishel 1953. *The History of Modern Hebrew Literature* [in Hebrew]. Tel Aviv: Dvir.
- MASSON, Michel 1986. Langue et idéologie: les mots étrangers en hébreu moderne. Paris: Éditions du CNRS.
- NAHIR, Moshe 2003. Micro-corpus Codification in the Hebrew Revival. *Digithum* [online article]. UOC. No. 5. http://www.uoc.edu/humfil/articles/eng/nahiro303/nahiro303.html>.
- NETZER, Nissan 2007. *Hebrew in Jeans. The Image of Hebrew Slang* [in Hebrew]. Beer Sheva: Ben-Gurion University of the Negev.
- QASHU, Sayed 2002. 'Aravim roqədim (Dancing Arabs). Moshav Ben-Shemen: Modan.
- QASHU, Sayed 2004. Vayhi Boqer (Let it be Morning). Jerusalem: Keter.
- RABIN, Chaim 1996. The National Idea and the Revival of Hebrew. In: Jehuda Reinharz & Anita Shapira (eds), *Essential Papers on Zionism*: 745–762. NY: NYU Press. (First published in 1983 in *Studies in Zionism* 7: 31–48.)
- SABAN, Ilan & Muhammad Amara 2002. The Status of Arabic in Israel: Reflections on the Power of Law to Produce Social Change. *Israel Law Review* 36(2): 5–39.

- SAPPAN, Raphael 1969. Hebrew Slang and Foreign Loan Words. *Ariel* 25: 75–80 (reprinted by David Steinberg in <www.uscj.org/canadian/ottawaasc/hebrew_slang_sappan.htm>.
- SARFATTI, Gad B. 1968. Mathematical Terminology in Hebrew Scientific Literature of the Middle Ages [in Hebrew]. Jerusalem: The Magnes Press, The Hebrew University.
- Shaham, Nathan 2006. The Exodus of Foundation [in Hebrew]. Tel Aviv: Zmora Bitan.
- Shalev, Aryeh 1990. *The Intifada, Causes and Effects* [in Hebrew]. Tel Aviv: Jaffe Center for Strategic Studies & Papyrus, Tel Aviv University.
- Shehadeh, Haseeb 1997. The Hebrew of the Arabs in Israel (in the Light of Two Matriculation Examinations 1970, 1972). In: M. Sabour & K.S. Vikør (eds), Nordic Research on the Middle East 3. Ethnic Encounter and Culture Change. Papers from the Third Nordic Conference on Middle Eastern Studies, Joensuu 1995: 49–71. Bergen: Nordic Society for Middle Eastern Studies.
- Shehadeh, Haseeb 1998. The Influence of Arabic on Modern Hebrew. In: Christian-Bernard Amphoux, Albert Frey & Ursula Schattner-Rieser (eds), Études sémitiques et samaritaines offertes à Jean Margain Histoire du Texte Bibliques 4: 149–161. Lausanne: Éditions du Zèbre. Reprint in Languages and Linguistics 5 (Morocco, 2000): 55–66.
- Shehadeh, Haseeb 2004. The Arabic Component in Maimonides' Hebrew. In: Hannu Juusola, Juha Laulainen & Heikki Palva (eds), Verbum et Calamus: Semitic and Related Studies in Honour of the Sixtieth Birthday of Professor Tapani Harviainen: 323–340. (Studia Orientalia 99) Helsinki: The Finnish Oriental Society.
- Shehadeh, Haseeb 2008. The Status of Arabic in Israel. <www.ahewar.org/eng>, 9/6/2008.
- Spears, Richard A. 1981. Slang and Euphemism. A Dictionary of Oaths, Curses, Insults, Sexual Slang and Metaphor, Racial Slurs, Drug Talk, Homosexual Lingo, and Related Matters. NY: David Publishers.
- Spiegel, Shalom 1962. Hebrew Reborn. An Account of the Emergence, Revival, and Renaissance of the Hebrew Language and Hebrew Letters in the Modern World. Cleveland: Meridian Books.
- WEXLER, Paul 1990. The Schizoid Nature of Modern Hebrew: A Slavic Language in Search of a Semitic Past. Wiesbaden: Harrassowitz.
- YEHOSHUA, Abraham B. 2007. 'ēš yədudit (Friendly Fire). Tel Aviv: Hakibbutz Hameuhad.
- Zuckermann, Ghil'ad 2003. Language Contact and Lexical Enrichment in Israeli Hebrew. London: Palgrave Macmillan.

אבינרי, יצחק 1946. כיבושי העברית בדורנו. מרחביה: 18–88. תל–אביב: ספריית פועלים.
אבינרי, יצחק 1964. יד הלשון, אוצר לשוני בסדר אלף-בית של הנושאים. מהדורה שניה: 460–460. תל-אביב: יזרעאל.
אבישור, יצחק 1997. חידושי העברית של י"ב יהודה שבהשפעת הערבית. אסופות ומבואות בלשון ב', פרקים בעברית לתקופותיה, אסופת זכרון לשושנה בהט בעריכת מ' בר–אשר: 209–222. ירושלים: האקדמיה ללשון העברית. אבישור, יצחק 2003. המרכיב הערבי בלשון העברית בת זמננו ובספרותה מאליעזר בן–יהודה עד נתיבה בן–יהודה ודן בן אמוץ: 9–50. העברית ואחיותיה ב-ג, כתב עת לחקר הלשון העברת וזיקתה ללשונות השמיות וללשונות היהודים. חיפה: אוניברסיטת חיפה.

אבישור, יצחק 2005. על המרכיב הערבי בעברית המדוברת בת ימינו. *מדאראת (מעגלים)* – מחקרים בהגות, חינוך וספרות, המכון למחקר רב–תרבותי, עורכים: נביה אלקאסם, סלמאן עליאן, מחמוד חוגיראת, משה אזר: 352–309. חיפה: המכללה האקדמית הערבית לחינוך.

אביב: מילון *עברי, אבן שושן מחודש ומעודכן לשנות האלפים.* 6 כרכים, עורך ראשי משה אזה תל-אביב: המילון החדש בע"מ.

אורבך, אורי 2002. סבא שלי היה רב, לקסיקון דתי-חילוני. ירושלים: כתר

אירמאי, שרגא 1995. רשימת סלנג של תלמידים משנת 1927. לשוננו לעם מו: 121–123.

אלדר, מייק 1994. שחק אותה סלנג צבאי. תל-אביב: הוצאת פרולוג.

אלוני, נחמיה 1963. חתיכה, חתיכות (גם חתיך, חתך, חתכה). לשוננו לעם יד: 84–94.

.32-26 משה 1954. מלשון דייגי ישראל. לשוננו לעם ה: 26-36.

אסף, דוד וישראל ברטל 1993. גלגולו של זנב: מחצרות חסידים אל הסלנג הישראלי. *לשוננו לעם* מד: 79–73.

בלנק, חיים 1955. ליסוד הערבי שבדיבור הישראלי. לשוננו לעם, מחזור ו, קונטרס א, נ"ג: 6–14; קונטרס ב: 27–32, קונטרס ג': 20–26. הודפס מחדש ב:

בלנק, חיים 1989. לשון בני אדם: 135–149. ירשולים: מוסד ביאליק.

בן אמוץ, דן וחיים חפר 1956. ילקוט הכזבים. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

בן-יהודה, אליעזר 1948. מילון העברית הישנה והחדשה, המבוא הגדול. ירושלים-תלפיות: לעם.

בן-שחר, רינה 2005. העברית המדוברת והסלנג. בתוך: רוזנטל 2005, עמ' ט-יב.

בר–אדון, אהרן 1963. חתיכה – תרגום שאילה מערבית. לשוננו לעם יד: 264–250.

בר חייא, אברהם, חיבור המשיחה והתשבורת. הוציא לאור י"מ גוטמן, תרע"ד. ברלין: חברת מקיצי נרדמים.

ברלוביץ, יפה 1964. סלנג עברי בפי הסטודנט הישראלי. עם וספר כו-כז: 14–17.

גושן–גוטשטין, משה 2006. *תחבירה ומילונה של העברית שבתחום השפעתה של הערבית.* ירושלים: מכון בן–צבי. (עבודת דוקטור בשיכפול, האונברסיטה העברית, ירושלים, 1951).

גלבר, יואב, 2004. קוממיות ונכבה: ישראל, הפלסטינים ומדינות ערב 1948. אור יהודה: דביר.

גריזמן (סגל), ציפי 1991. עולם הפעלים הסלנגי של העברית החדשה: תופעות מורפולוגיות, סמנטיות ופונולוגיות. עבודת מ"א, החוג לבלשנות. אוניברסיטת תל-אביב.

דנה, יוסף 2002. מונחים ערביים שחדרו לעברית. *כתבי עת ומאגרי מידע. מדע 2000/כמעט 200*0, כתב העת למדע וטכנולוגיה.

http://www.snunit.k12.il/heb_journals/kimat2000/007017.html

האלטה, מרדכי (ליקט וסידר) 1947. המימרה בכפר–מימרות, בדיחות ובטויים מההתישבות העברית וגם מימרות מקבוצי ההכשרה שבפולין. תל–אביב: ידע–עם (מ).

הרמתי, שלמה 2000. עברית שפה מדוברת –האוניברסיטה המשודרת. משרד הביטחון.

זכרונות ועד הלשון, 4, 1914: 3–16. ירושלים: האקדמיה ללשון העברית. <benyehuda.org/by/mekorot.html</br>
חיון, יחיאל, 1966. הצה"לית – לשון חיילים ומפקדים בצה"ל. עם וספר לא–לב: 10–15.

יהב, דן 1990. בגובה הדשא: המילון העולמי הראשון לכדורגל מקומי. תל-אביב: הוצאת מעריב.

יהלום, משה 2003. סלנג והומור- מילון הסלנג החדש לעברית מדוברת. דור, תל-אביב: דור.

ישראלי, איטה 2003. סלנג ועוד – מילון הסלנג האמריקאי, אנגלית-עברית. תל-אביב: הוצאה פרטית.

ישראלי, איטה 2005. סלנג ועוד – מילון סלנג יישראלי, עברית-אנגלית. תל–אביב: הוצאה פרטית.

כהן, חיים א' (ער.) 2009. *מאתיים וחמישים שנות עברית חדשה.* סדרת אסופות ומבואות בלשון.ירושלים: האקדמיה ללשון. כצנלסון, קלמן 1960. *משבר העברית המודרנית.* תל-אביב: אנך. מוצ'ניק, מלכה 1994. לא 'סתם' סלנג. לשוננו לעם מה: 65–74.

מורג, שלמה ורפאל ספן 1968. מלשון הדייגים ויורדי הים בישראל. לשוננו לא-לב: 289–325.

מירקין, ראובן 1967. מילון הסלנג הישראלי. לשוננו לא: 72–74.

נצר, ניסן 1997. כס"ח–שורש רב שימושים בעברית המדוברת. לשוננו ס': 65-53.

נצה, ניסן 2004. שאפה, שאפה, אבל פדלאה ומרובעת–רישומו של הלעז בעברית העממית. *החוג הישראלי של חברי* החברה האירופית לבלשנות 15: 37–37.

נצר, ניסן 2006–2007. הסלנג הישראלי –קווים לפרצופו. חלקת לשון 37–38: 163–163.

סלע, דייויד 2007. אבא שלך לא זגג :סלנג בניחוח נוסטלגי. בן-שמן: מודן.

ספן, רפאל 1966. מילון הסלנג הישראלי. ירושלים: קריית ספר.

ספן, רפאל 1972. דרכי הסלנג: תופעות משמעות וצורה בעברית התת-תקנית. ירושלים: קריית ספר.

עוז, עמוס 1983. פה ושם בארץ-ישראל בסתיו 1982. תל-אביב: עם עובד.

עוז, עמוס 2002. סיפור על אהבה וחושך. ירושלים: כתר

עוז, עמוס 2007. חרוזי החיים והמוות. ירושלים: כתר

עוז, עמוס 2009. תמונות מחיי הכפה ירושלים: כתה

עינת, תומר, ויעל חסין 1999. סלנג האסירים (argot) כאחד המאפיינים המרכזיים של תת–תרבות הכלא בישראל. *חברה ורווחה* יט: 337–358.

פיאמנטה, משה 1961. השפעת הערבית על חידושי בן יהודה. לשוננו לעם, מחזור יב, קונטרס ו (קיח): 158–150.

פיאמנטה, משה 1983. עיונים בשפה הערבית המדוברת. מתוך: מהלכים בחינוך, בהוראה ובהכשרת מורים, המכללה לח *דינוך ע"ש* לוינסקי: 131–139.

קוסובר, מרדכי 1966. יסודות ערביים ביידיש הארצישראלית. ירושלים: ראובן מס.

קלאר, בנימין 1954. לדרכי הרחבת הלשון העברית בימי הביניים. *לשוננו* טו: 116–124. ובתוך: *מחקרים ועיונים בלשון*, בשירה ובספרות. ירושלים: מחברות לספרות ומוסד הרב קוק: 11–41.

רוזנטל, רוביק 2001. הזירה הלשונית. דיוקן העברית הישראלית. תל-אביב: עם עובד.

רוזנטל, רוביק 2004. חדוות הלשון: שיחות על העברית הישראלית. תל–אביב: עם עובה

רוזנטל, רוביק 2005, מילון הסלֵנג המקיף. ירושלים: כתר.

רוזנטל, רוביק 2007. *הלקסיקון של החיים*. הוצאת כתר, ירושלים: כתר

שונרי, יונתן 1979. פרק בדרכה של הערבית אל חידושי בן יהודה. *כלשון עמו, ספר היובל לח' רבין,* עורכים ר' ניר וב"צ פישלר, ירושלים: המועצה להנחלת הלשון: עמ' 140–149.

שטאל, אברהם 1995. מילון דביר דו-לשוני אטימולוגי לערבית מדוברת ולעברית. תל-אביב: דביר.

שיר, סמדר 1993. *בית–ספר זה אחלה סטוץ*. מילון הסלנג של התלמידים. תל–אביב: הוצאת מעריב–הד ארצי.

שלו, יצחק 2002. על הסלנג הצברי. לשוננו לעם נג: 195–207.

שמש, משה 2004. מהנכבה לנכסה: הסכסוך הערבי–ישראלי והבעיה הלאומית הפלסטינית: 1967–1967 דרכו של נאצר למלחמת ששת הימים. אוניברסיטת בן–גוריון בנגב.

שפירא, ראובן ונתן רועי 1997. לקסיקון שוטרים וגנבים. תל–אביב: ידיעות אחרונות – ספרי חמד.